

Dr Robert Vannoy, Historia Starego Testamentu, Wykład 20

© 2012, dr Robert Vannoy i Ted Hildebrandt

Chronologia okresu patriarchalnego

B. W okresie patriarchalnym autentyczność relacji patriarchalnych

Dyskutowaliśmy wczoraj o B. „W okresie patriarchalnym autentyczność przekazów patriarchalnych” i głównym punktem zainteresowania było światło, jakie badania archeologiczne rzuciły na okres patriarchalny, w wyniku czego istnieje znacznie większa tendencja do akceptowania te narracje są tak historyczne, jak to było powiedzmy 50 lat temu. Myślę, że możemy powiedzieć, że na koniec zacytowałem książkę Johna Brighta „*Historia Izraela*” na temat nomenklatury, że nazewnictwo, które można znaleźć w narracjach patriarchalnych, pasuje dokładnie do tego okresu w historii Izraela, a nie późniejszych okresach i myślę, że możemy powiedzieć, że rodzaj materiału, jaki można znaleźć w narracjach patriarchalnych, jest tego rodzaju, który nie mógł zostać wymyślony przez późniejszych pisarzy, a następnie przedstawiony jako powstały wcześniej, gdy było już naprawdę późno. Rzeczy takie jak nazewnictwo byłoby bardzo trudne, gdybyś żył tysiąc lat później i wiedział, jakie było nazewnictwo w czasach patriarchów. Nie oznacza to jednak, że archeologia udowodniła, że historie patriarchalne miały miejsce dokładnie tak, jak mówi nam Biblia. To wykracza, jak sądzę, poza to, co mogą zdziałać wyniki badań archeologicznych, ale z pewnością archeologia osiągnęła wiele, jeśli chodzi o ogólną historyczność.

C. Chronologia patriarchów 1. Dane biblijne

Przejdźmy do C., czyli „Chronologia patriarchów”. Zauważasz, że są tam trzy podpunkty : „Dane biblijne”, „Trudności” i „Podsumowanie”. Czytaliście już tę sekcję u Schultza na temat okresu patriarchalnego i chronologii patriarchów, strona 30 Schultza mówi: „Chronologia patriarchów nadal pozostaje kwestią sporną, w tym ogólnym okresie data zalecana dla Abrahama różni się od ^{od} XXI do XV wieku”. Sam Schultz, o którym wspomniałem wcześniej, w poprzednim wydaniu jego książki, argumentował za początkami XIX wieku · ale wycofał się z tego w ostatnim, trzecim

wydaniu i obecnie podaje rok 2091 p.n.e., co oznacza to jest to, co mu się podoba. Ale zauważcie, co on mówi, daty różnią się od XXI^{do} XV^{wieku}, to jest okres 600 lat. Obecnie większość ludzi sięga około 1900, 2000, 2100 p.n.e., ale istnieje duże zróżnicowanie. Pytanie brzmi: dlaczego? Cóż, spójrzmy na „Dane biblijne, to jest 1.

Jeśli chcesz poznać chronologię patriarchów, musisz zacząć od późniejszego okresu. Innymi słowy, musisz zacząć w okresie królestwa. Punkty, w których otrzymujemy chronologię Starego Testamentu, to na ogół połączenie pewnych wydarzeń z okresu królestwa z chronologią asyryjską lub egipską. Możesz to zrobić w okresie królestwa, a wtedy uzyskasz zsynchronizowaną chronologię panowania królów i będziesz pracować od ustalonych punktów z powrotem do wcześniejszego czasu.

1 Królów 6:1 Jeśli chodzi o datę powstania patriarchów, pierwszą rzeczą, na którą należy zwrócić uwagę, jest 1 Królów 6:1. Czytacie o tym w dacie Exodusu, ponieważ 1 Król. 6:1 mówi, że w czwartym roku panowania Salomona „zaczęto budować świątynię”, a było to 480 lat po Exodusie. Zatem można z tego wyciągnąć wniosek, że czwarty rok panowania Salomona przypada 480 lat po wyjściu z Egiptu. Można więc dokładnie określić datę czwartego roku panowania Salomona, dodać 480 lat i wrócić do daty Exodusu. Gwoli przeskokowi, czwarty^{rok} panowania Salomona to rok 966 p.n.e., co nie budzi większych kontrowersji. Zatem dodajesz do tego 480 i otrzymujesz 1446 jako datę Exodusu. Ale od tego zaczynasz. 480 lat między Exodusem a budową Świątyni Salomona.

Wyjścia 12:40 Następnie przechodzimy do Wyjścia 12:40, gdzie czytamy: „A czas pobytu synów Izraela, którzy mieszkali w Egipcie, trwał 430 lat”. Zatem cofamy się o 430 lat i jest to czas, kiedy Izrael był w Egipcie, począwszy od Księgi Wyjścia 12:40. Następnie przejdź do Rodzaju 47:9, gdzie czytasz: „Jakub rzekł do faraona: Lata mojej pielgrzymki trwają 130 lat. Nieliczne i złe były dni i lata mojego życia. Nie dożyłem dni życia moich ojców i dni ich pielgrzymek”. Zatem Jakub twierdzi, że w chwili udania się do Egiptu miał 130 lat. Więc, wiecie, 480 lat, od Salomona, z powrotem do Exodusu. 430

lat w Egipcie, a Jakub miał już 130 lat, kiedy przybył do Egiptu. Teraz wróciłeś do $966+480+430+130=ok. 2006$ p.n.e.

Patriarchalne urodziny i długość życia Rdz 25:26, następne wzmianki, w których czytamy: „Potem wyszedł jego brat i ręce jego trzymały się na pięcie Ezawa, nadano mu imię Jakub. Izaak miał trzydzieści lat, kiedy je urodziła. Zatem w chwili narodzin Jakuba miał on 130 lat, kiedy udał się do Egiptu, ale w chwili jego narodzin Izaak miał 60 lat. Można zatem cofnąć się o kolejne 60 lat, czyli o wiek Izaaka przed narodzinami Ezawa i Jakuba. Następnie Rdz 21:5: „Abraham miał 100 lat, gdy urodził mu się syn jego Izaak”. Zatem wiek Abrahama przed narodzinami Izaaka wynosił 100 lat. Możesz teraz zauważyć, że w związku z tym, ponieważ stanie się to później ważne, porównaj to z Rdz 12:4. W Księdze Rodzaju 12:4 czytamy: „Abraham odszedł, tak jak mu Pan powiedział. Lot poszedł z nim. Abraham miał 75 lat, gdy wyszedł z Haranu”. Kiedy więc Abraham opuścił Haran i udał się do ziemi Kanaan, miał siedemdziesiąt pięć lat. Izaak urodził się dopiero dwadzieścia pięć lat później, gdy miał sto lat. Jednak okres patriarchalny w Kanaanie tak naprawdę rozpoczął się 25 lat przed narodzinami Izaaka, kiedy Abraham miał siedemdziesiąt pięć lat. Jeśli dodać 480 do 430, 130, 60, 100, wyjdzie 1200 lat. Zatem te 1200 lat to czas pomiędzy narodzinami Abrahama a czwartym rokiem panowania Salomona (ok. 966 p.n.e.).

Zauważcie, wróć do tego później, patriarchowie byli w Kanaanie, zanim Jakub udał się do Egiptu, 215 lat. Otrzymasz to poprzez dodanie 130 lat Jakuba, gdy zszedł do Egiptu, 60 lat Izaaka przed narodzinami Jakuba i 25 lat Abrahama w Kanaanie. Zatem patriarchowie byli w Kanaanie 215 lat przed udaniem się Jakuba do Egiptu – 25 lat dla Abrahama, 60 lat dla Izaaka i 130 lat dla Jakuba.

Przybycie na randkę

W porządku, łącząc to, czwarty rok panowania Salomona to rok 966 p.n.e.. Dodaj do tego rok 1200: otrzymasz rok 2166 p.n.e. jako rok narodzin Abrahama. Odejmujesz 75 lat, czyli jego wiek, kiedy opuścił Haran; oznacza to, że rok 2091 jest początkiem okresu

patriarchalnego w Kanaanie. Zatem powiedzielibyśmy, że okres patriarchalny przynajmniej w Kanaanie trwa od 2091 do 1876. To jest rok 2091 minus 215, kiedy przebywali w Kanaanie, zanim Jakub udał się do Egiptu. To byłby rok 2091 do 1876. Rok 1876 to data zejścia do Egiptu. Izrael przebywał w Egipcie od 1876 do 1446, czyli 430 lat według Księgi Wyjścia 12:40. Wydaje się to raczej proste, suche i jasne. Jednak Schultz stwierdził, że „datowanie patriarchów jest nadal kwestią dyskusyjną”. Jaki jest problem; co w tym dyskusyjnego?

2. Trudności

Przejdźmy zatem do punktu 2. „Trudności”. Rodzaju 12:4, miał 75 lat, kiedy opuścił Haran, więc datą jego urodzin byłby rok 2166 p.n.e. Miał 75 lat, kiedy opuścił Haran, zatem rok 2091 p.n.e. będzie początkiem okresu patriarchalnego w Kanaanie.

Pozwólcie , że przedmowie to, co powiem – nie sądzę, żeby miało to coś wspólnego z wiarygodnością Pisma Świętego, z nieomylnością czy czymś w tym rodzaju, ale nie znamy metodologii, jaka została zastosowana do prowadzenia tych zapisów chronologicznych . Być może ludzie po prostu podawali zaokrąglone liczby i jeśli tak jest, to właśnie to można tu wstawić zgodnie z używanym systemem. Nie sądzę, że da się to ustalić. W ten sam sposób, kiedy dotrzemy do Księgi Sędziów, czeka nas 40 lat odpoczynku, a następnie 40 lat ucisku. Czasem 80, czasem 20, czasem połowa 40, czasem dwa razy więcej niż 40. I wtedy zaczyna się zastanawiać, czy istnieje jakiś schemat, który był używany w tamtym czasie, czy też powinniśmy to traktować jako dokładne dane chronologiczne? Wydaje się, że liczba 40, 20, 80 występuje tak wiele razy – oczywiście zdarzają się dziwniejsze zbiegi okoliczności niż te, które się zdarzają – ale wydaje się, że zdarza się to tak wiele razy, że może istnieć jakiś schemat.

To prowadzi od razu do następnego komentarza: jakie są trudności? Dlaczego to nie jest ta firma? Patriarchowie 2091, Abraham wszedł do Kanaanu. Cóż, tak naprawdę są dwa problemy i mają one związek z tymi dwoma pierwszymi cytatami: 1 Królów 6:1 i Wyjścia 12:40. Nie będę teraz szczegółowo omawiał 1 Król. 6,1, gdyż uczynimy to, gdy dotrzemy do daty Wyjścia, choć trudno określić z całą pewnością datę Wyjścia zarówno

w odniesieniu do danych biblijnych, jak i dane pozabiblijne. To naprawdę trudny problem. Szczegóły są na tyle złożone, że nie chcę wchodzić w szczegóły tej dyskusji.

W tym miejscu chcę tylko powiedzieć – coś, co prawdopodobnie już wiesz – że istnieją dwa różne punkty widzenia na datę Exodusu: tak zwana data wczesna (1446 p.n.e.) i data późna (1260 p.n.e.). Wczesna data to rok 1446, co następuje po 480 latach od roku 966 p.n.e. Późna data to około 1260 p.n.e. A teraz, jak późna data ma się do 1 Króla 6:1? Przyjmuje się to jako schematyczną figurę, a następnie istnieją różne podejścia do tego, jakiego rodzaju jest to schemat. Najbardziej ogólny to dwanaście pokoleń po 40 lat każde, rzeczywiste pokolenia są mniejsze, więc uzyskuje się kompresję. Ale jeśli coś takiego tutaj działa, nie można po prostu umieścić 480 na 966 p.n.e. i otrzymać 1446 p.n.e. Ale bez wchodzenia w szczegóły tego w tym momencie, jest to jedna ze zmiennych, ponieważ niezależnie od tego, w jaki sposób przybędziecie na datę Exodusu, ustalicie, w jakim stopniu przesuniecie datę Patriarchów, ponieważ cofniecie się do okresu Patriarchalnego. Zatem masz wczesną datę Exodusu, co będzie oznaczać wcześniejszą datę dla Patriarchów. Jeśli masz późniejszą datę Exodusu, będzie to oznaczać późniejszą datę dla Patriarchów. Więc to jest zmienna. Data Exodusu jest jedną z kwestii, która utrudnia ustalenie daty Patriarchów.

Całą kwestię daty Exodusu można było łatwo rozwiązać, gdyby Bóg zdecydował się to zrobić, po prostu wymieniając imię faraona ucisku. Nigdy nie jest podane jego imię, jest to po prostu „Faraon”. Imię nie jest podane; lub jakiegokolwiek dodatkowe informacje chronologiczne. Zatem w niektórych momentach nie wydaje się to istotne, ale w innych wydaje się, że zainteresowanie jest całkiem spore. Jeśli przejrysz Księgę Liczb, znajdziesz w niej wiele danych chronologicznych. Następnie spójrz na 1 i 2 Księgę Królewską, masz zsynchronizowaną chronologię na północy i południu i wydaje się, że tam również panuje spore zainteresowanie chronologią. Ponownie kwestia metodologii i sposobu, w jaki tego dokonano, jest zupełnie inna niż nasza. Pojawiają się pytania o to, jak liczyć początek roku. Szereg rozbieżności: jak liczyć współregencje? Czy jest to część długości panowania, czy nie jest to część panowania? W drugim semestrze będziesz miał na ten temat zadanie do przeczytania. Wydaje się, że panuje tam

prawdziwe zainteresowanie chronologią, ale systemy były zupełnie inne niż nasze. Więc to jest część problemu.

Trudności tekstowe w Exod. 12:40 [LXX kontra MT] Drugi to Księga Wyjścia 12:40, którą dla Was czytam. W Księdze Wyjścia 12:40 czytamy: „A pobyt synów Izraela, którzy dorastali w Egipcie, trwał 430 lat”, ale pojawia się pytanie, czy w tym miejscu pojawia się problem tekstowy. Septuaginta mówi, że „pobyt synów Izraela podczas ich pobytu w ziemi egipskiej i ziemi Kanaan trwał 430 lat”. Teraz widzicie, co to oznacza, wlicza patriarchów w Kanaanie i czas spędzony w Egipcie jako 430 lat. Teraz wiemy, że przebywali w Kanaanie 215 lat, dlatego wcześniej zwróciłem na to uwagę. Jeśli przebywali w Kanaanie 215 lat, a całkowita liczba wynosi 430, to w Egipcie spędzili 215 lat zamiast 430. To jest przecięte na pół, dokładnie na pół. To jest druga zmienna. Które podążasz? Czy podążasz za tekstem masoreckim i jego tłumaczeniem przedstawiającym 430 lat w Egipcie? A może podążasz za Septuagintą, która naprawdę podaje ci 215 lat w Egipcie, ponieważ 430 lat przypada zarówno na Kanaan, jak i w Egipcie?

Czy było to 430 lat pobytu w Egipcie? Teraz chcę omówić tę kwestię. Czy pobyt w Egipcie trwał 430 czy 215 lat? Przyjrzyjmy się najpierw argumentom za 430 lat; innymi słowy, argumenty, które byłyby zgodne z renderowaniem tekstu masoreckiego. Przyjmę argumenty w tym kierunku, przede wszystkim jest to tekst masorecki, czyli tekst hebrajski i ogólnie rzecz biorąc, woli się tekst masorecki od Septuaginty, jednak nie w stu procentach przypadków. Czasami wydaje się, że Septuaginta jest lepiej czytana. Jednak z reguły preferowany jest tekst masorecki, ponieważ jest to tekst hebrajski.

Ponadto pamiętajcie, że Bóg dał Abrahamowi obietnicę w Księdze Rodzaju 15, a w wersecie 13 czytamy: „Wiedz na pewno, że twoje potomstwo będzie przybyszem w ziemi, która nie jest ich, będą im służyć, będą ich uciskać 400 lat.” Pan mówi do Abrahama: „Twoje potomstwo będzie w ziemi, która nie jest ich własnością, i będzie uciskane przez 400 lat”. To wydaje się być okrągłą liczbą, wróćmy do tej metody chronologii, ale jest ona znacznie bliższa liczbie 430 niż 215. Równie dobrze można ją

przyjąć za okrągłą liczbę przez 430 lat.

W wersecie 16 tego samego rozdziału użyto innego terminu. Rodzaju 15:16: „W czwartym pokoleniu przyjdą tu ponownie”. Hebrajskie określenie „*d'or*” można przetłumaczyć jako „pokolenie”. To inny termin niż „to są pokolenia”. To zdanie, które pojawia się w Księdze Rodzaju, gdzie jest to *toledoth*. To inny termin. To *d'or*. Cztery pokolenia, co wydaje się odpowiadać wersetowi 13, gdzie jest napisane 400 lat. Innymi słowy, każde pokolenie to 100 lat lub cztery pokolenia. Wydaje mi się, że w twojej bibliografii znajduje się wpis KA Kitchen na dole strony 12: *Starożytny Wschód i Stary Testament*. Mogę polecić tę książkę, ponieważ zawiera wiele przydatnych informacji. *Starożytny Orient i Stary Testament*. Strona 54 przypis 99, mówi, Abrahamowi powiedziano, że jego potomkowie wejdą ponownie do Kanaanu w czwartym pokoleniu, hebrajskim *d'or*. Najprostszym wyjaśnieniem jest to, że cztery *złote* odpowiadają 400 latom, a nie pokoleniu we współczesnym znaczeniu. Czym we współczesnym sensie jest pokolenie? – 25 lat. Sugeruje to nie zwykła chęć harmonizacji, ale całkowicie jasne dowody ze źródeł ugaryckich i wczesnych asyryjskich, że *d'or* może oznaczać okres lub cykl trwający 80 lat lub dłużej. Innymi słowy, ten sam termin w innych pokrewnych językach semickich pokazuje znaczenie 80 lat lub więcej. Zatem cztery pokolenia wynosiły 400 lat. Dokładnie tak było z Abrahamem. Izaak urodził się, gdy Abraham miał 100 lat. Dzieje Apostolskie 7:6-7, które w rzeczywistości są cytatem z Księgi Rodzaju 15. W Dziejach Apostolskich 7 czytamy: „Bóg mówił w ten sposób, że jego potomstwo będzie przebywać w obcej ziemi, aby je ponownie wciągnąć w niewolę i źle traktować 400 lat. W narodzie, któremu będą w niewoli, gdy będę sądził” i tak dalej...

Ostatnim czynnikiem rozważanym w perspektywie 400 lat jest wzrost liczby ludności. Rodzina Jakuba początkowo udała się do Egiptu. To czas Exodusu, kiedy populacja powiększyła się do dość dużej liczby. Teraz omówimy te liczby z Księgi Liczb, ale także w niektórych szczegółach nie chcę próbować przeciwstawiać jednego końca sprawy drugiemu. Podana liczba to 600 000 walczących mężczyzn w wieku powyżej 20 lat, co można ekstrapolować na całkowitą populację dwóch lub trzech milionów. O wiele łatwiej jest dopasować rozmnożenie populacji Izraelitów do okresu

430 lat niż do okresu 215 lat.

Drugi wpis na dole strony 12 to Leon Wood, *Survey of Israel's History*, strona 85, mówi on, że mamy 82 osoby, z których wynikało około dwóch milionów. Być może było tak, że do tych 82 osób, plus liczna służba, której potomkowie również towarzyszyli w tamtym czasie i liczyli się jako Izraelici (nie wiadomo, ilu sług miał Jakub), ale nawet jeśli przypuszcza się, że łącznie aż dwa tysiące osób, wzrost do dwóch milionów to wciąż tysiąckrotność. Nigdy w historii nie miało miejsca takie tempo wzrostu, nawet jeśli weźmiemy pod uwagę okres 430 lat. W przypisie stwierdza, mówiąc porównawczo, „gdyby Izraelici rozmnażali się tysiąckrotnie przez kolejne 430 lat, byłoby ich dwa miliardy do czasów Dawida, dwa biliony w niewoli i ponad dwa biliardy do czasu Chrystus.” Oczywiście w tym przypadku mamy postęp matematyczny, ale on twierdzi, że matematycznie ten wzrost w ciągu 430 lat jest możliwy – pod błogosławieństwem Pana wskaźnik urodzeń zostanie utrzymany na wysokim poziomie, a wskaźnik zgonów na niskim poziomie. Trudno jednak powiedzieć to samo przez 215 lat i o to właśnie mu chodzi. Zatem wzrost liczby ludności jest argumentem za dłuższym okresem w Egipcie, a nie za krótszym.

Sposób, który można obliczyć matematycznie, można znaleźć u Franza Delitzscha w swojej bibliografii na stronach 28-29 w tomie 2 jego komentarza, jeśli zastosujemy się do 1 Kronik 7:20, gdzie wspomniano o dziesięciu lub jedenastu pokoleniach między Efraimem a Jozuem. Obliczcie, że 40 lat to pokolenie; dziesiąte pokolenie 41 wnuków Jakuba urodzi się około 400 roku pobytu w Egipcie, a zatem w momencie wyjścia z Egiptu będzie miało ponad 20 lat. Załóżmy, że na każde małżeństwo przypada średnio trzech synów i trzy córki. W pierwszych sześciu pokoleniach będzie 2 synów, w ostatnich 2 córki, a w 10. pokoleniu będzie 478 224 synów, co będzie przypadać na około 400^{rok} pobytu. Zatem w momencie exodusu mieliby około 20 lat. Żyłoby jeszcze 125 326 mężczyzn z dziewiątego pokolenia, czyli 478 plus 125 000, czyli 603 550 mężczyzn. Nie oczekuję, że to wszystko wyłapiasz, ale jeśli interesują cię tego rodzaju obliczenia, odsyłam cię do źródła, w którym Delitzsch próbował ustalić, w jaki sposób jest to możliwe, aby taka liczba wzrosła miało miejsce za 430 lat.

Pozwolę sobie teraz tylko powiedzieć w tym miejscu, a nie chciałbym tego mówić bez omówienia całej kwestii, ale zrobimy to później. Myślę, że istnieją pewne problemy ze zrozumieniem terminologii zawartej w danych liczbowych ze spisu ludności z rozdziału 1 Liczb, które być może mogłyby zmodyfikować Twoje wnioski na temat całkowitej populacji. W tekście biblijnym jest ku temu wiele powodów, więc myślę, że była znaczna liczba Izraelitów, niezależnie od tego, czy było ich dwa, czy trzy miliony, nie jestem tego pewien. Nie chcę w tym momencie wchodzić w szczegóły, ale w każdym razie z pewnością jest więcej czasu na zwiększenie rozmiarów w ciągu 430 lat, a nie 215 lat.

Student zadaje pytanie : O czasie mówimy dokładnie o pokoleniach, o wieku ludzi i kiedy czytałem tutaj Księgę Rodzaju, miałem pewne zamieszanie, ponieważ kiedy trzech gości przyszli do Abrahama i Sary, a Sara śmiała się, ponieważ w jej wieku – że będzie miała dziecko, ale przecież było to tuż przed tym, kiedy Abimelech najwyraźniej nadal uważał ją za bardzo atrakcyjną. A jednak Abraham dożył 175 lat, a tutaj, w tegorocznym podsumowaniu, które nam dałeś, mamy Jakuba, który miał 130 lat, kiedy udał się do Egiptu.

Odpowiedź Vannoya: Kobieta z pewnością może być nadal atrakcyjna po okresie menopauzy. To znaczy, wydaje mi się, że o to właśnie chodzi, ale ten okres z pewnością przypada na późniejszy etap życia, niż byłoby to rozsądne. Można się więc spodziewać, że stanie się to dzisiaj, ponieważ wówczas żywotność była na ogół dłuższa. Nie widzę nic więcej do powiedzenia poza tym. Mimo że była już w wieku rozrodczym, nadal mogła być bardzo atrakcyjną kobietą. Wrócimy do tego. Omówimy te fragmenty. Nie wiem, czy rzucę na to dużo więcej światła.

Dowody na 215 lat niewoli w Egipcie W porządku, spójrzmy na dowody na 215 lat, jednak nie zajdę zbyt daleko... Galacjan 3:17 jest tekstem problematycznym. Czytacie tam, to znany tekst: „Mam na myśli to, co następuje: Prawo wprowadzone 430 lat później nie uchyla przymierza zawartego wcześniej przez Boga i tym samym nie znosi obietnicy”. „To mówię, że przymierze, które zostało potwierdzone przed Bogiem w

Chrystusie, w prawie, które nastąpiło czterysta trzydzieści lat później i nie zostało unieważnione, aby obietnica stała się bezskuteczna”. Prawo obowiązuje 430 lat po zawarciu przymierza. Tuż przed tym mówisz o Abrahamie. Czy prawo było 430 lat po Abrahamie? Jeśli tak było, oznaczałoby to 215 lat w Kanaanie i 215 lat w Egipcie. I oczywiście ci, którzy opowiadają się za okresem 215 lat, odwołują się do tego tekstu i twierdzą, że Paweł postępował zgodnie z tekstem Septuaginty i to właśnie Septuaginta powinna być preferowana. Ale konsekwencja 430 lat w Galacjan 3:17 jest taka, że cały okres patriarchalny i czas w Egipcie wynosił 430 lat. W tej Biblii New Scofield znajduje się uwaga w Księdze Wyjścia 12:41, która brzmi: „ten okres prawdopodobnie rozpoczął się wraz z zejściem Abrahama do Egiptu. Rodzaju 12:10; 1 Królów 6:1.” Tak więc 430 lat opisanych w notatce w New Scofield rozpoczyna się już w czasach Abrahama w Kanaanie. Wkrótce po przybyciu do Kanaanu zszedł do Egiptu.

Odpowiedź tych, którzy biorą pod uwagę 430 lat, wydaje mi się, że można odpowiedzieć na dwa sposoby. Jednym ze sposobów jest stwierdzenie, że przymierze z Abrahamem jest przymierzem, które mamy przed oczami, ale to przymierze zostało odnowione z Izaakiem i zostało odnowione z Jakubem. I odnowiono ją z Jakubem na krótko przed jego udaniem się do Egiptu. Jeśli spojrzysz na Księgę Rodzaju 46, przeczytasz tam, w wersecie 3, „a on powiedział: «Ja jestem Bogiem, Bogiem twojego ojca, nie bój się zejść do Egiptu, bo uczynię cię tam wielkim narodem»”. dokładnie w momencie, gdy Jakub miał wyruszyć do Egiptu i obietnica ta została dana Abrahamowi, zostaje ona potwierdzona u Jakuba tuż przed jego wyjazdem. Wcześniej, w życiu Jakuba, w Księdze Rodzaju 35:9-15 czytamy, że „Bóg ukazał się Jakubowi, gdy wychodził z Padan, Aram pobłogosławił go, Bóg rzekł do nich: «Macie na imię Jakub, wasze imię nie będzie już nazywane Jakub, ale Izrael. I rzekł Bóg: „Bądźcie płodni, rozmnażajcie się, naród i mnóstwo narodów będzie z was, królowie wyjdą z waszych bioder, a ziemię, którą dałem Abrahamowi, Izaakowi i wam, dam ją twoje potomstwo po tobie...” i tak dalej. Ponownie powtórzenie obietnic danych pierwotnie Abrahamowi zostało powtórzone w przypadku Izaaka i Jakuba. Można to osiągnąć w jeden z możliwych sposobów: od czasu zstąpienia Jakuba do Egiptu nadal należy liczyć 430 lat, a obietnica

jest obietnicą daną Abrahamowi, potwierdzoną Jakubowi.

Można się do tego dostać w inny sposób, ale mój czas się skończył, więc odbierzemy się tutaj za następną godzinę.

Przepisane przez redaktora — Heidi Fiore, Iana Keira, Romana Bulla Di Gaetano, Emily East,
Amanda-Marie Freemann
Wstępna i ostateczna edycja autorstwa Teda Hildebrandta
Opowiedziana ponownie przez Teda Hildebrandta